

Provinciale Statenverkiezingen in het nieuws 2019 Voortgezet onderwijs

Inhoudsopgave

Toelichting voor de docent	3
Woordenlijst	4
1. Wie doet wat in de provincie?	5
2. Eerste Kamer	8
3. Functies van journalistiek	9
4. Feiten en meningen	10
5. Framing en nepnieuws	11
6. Maak een verkiezingskrant	13

Provinciale Statenverkiezingen in het nieuws 2019 - Voortgezet onderwijs is een uitgave van Nieuws in de klas. De opdrachten zijn bestemd voor scholieren in het voortgezet onderwijs.

© Nieuws in de klas, Amsterdam
Uitgave februari 2019
Samenstelling en redactie: Janneke van Wijk
Hoofd- en eindredactie: Chris van Hall

Het kopiëren van delen ten behoeve van het gebruik door leerlingen is onbeperkt toegestaan. Het kopiëren van enig onderdeel ten behoeve van elk ander gebruik is alleen toegestaan na schriftelijk verkregen toestemming van de uitgever.

e: info@nieuwsindeklas.nl
w: www.nieuwsindeklas.nl

Toelichting voor de docent

In de aanloop naar de Provinciale Statenverkiezingen op 20 maart 2019 berichten nieuwsmedia over de voortgang van de campagnes. Daarbij leveren zij achtergronden en commentaren over de standpunten en activiteiten van de politieke partijen en politici.

In deze lesuitgave staat werken met het nieuws centraal. Basiskennis over politiek en staatsinrichting wordt als bekend verondersteld. De opdrachten in deze bundel verwijzen naar berichtgeving in nieuwsmedia. Om deze te kunnen maken, zijn actuele nieuwsmedia onmisbaar.

Nieuws in de klas stelt dag- en weekbladen kosteloos beschikbaar voor het onderwijs. U vraagt hiervoor de Nieuwsservice aan, zodat de leerlingen het nieuws kunnen volgen en de berichtgeving kunnen vergelijken en bespreken.

U kunt op drie manieren gebruikmaken van de Nieuwsservice van Nieuws in de klas:

- [Nieuwsservice Digitaal](#): Met de Nieuwsservice Digitaal krijgen docenten en leerlingen online toegang tot nieuwstitels. Docenten en leerlingen kunnen kosteloos tweemaal per jaar, vier weken toegang krijgen. De meeste nieuwstitels zijn beschikbaar via [Blendle](#). Voor het zoeken naar berichten is Blendle handig, omdat u gelijktijdig in alle titels kunt zoeken.
- [Nieuwsservice voor docenten](#): U ontvangt twee weken lang twee exemplaren per dag van één of meerdere dag- en weekbladen naar keuze op school of bij u thuis.
- [Nieuwsservice voor leerlingen](#): Alle leerlingen ontvangen twee weken lang één exemplaar van een nieuwstitel van uw keuze op hun thuisadres. U bepaalt welke leerling welke titel ontvangt en wanneer.

Zie voor de voorwaarden op www.nieuwsindeklas.nl/nieuwsservice

Stemwijzer en scholenverkiezingen van ProDemos

Via ProDemos kunt u mee doen aan de scholierenverkiezingen. Op www.scholierenverkiezingen.nl vindt u extra informatie. Kijk ook op YouTube Afspeellijst [Over de provincie](#). Daarnaast heeft ProDemos voor zeven provincies een [stemwijzer](#) gemaakt.

Woordenlijst

Commissaris van de Koning (CvdK)

Is de voorzitter van het College van GS en van PS van de provincies. Deze wordt benoemd door de regering voor een periode van zes jaar.

Democratie

Het volk heeft de macht. Nederland is een indirecte democratie, want stemgerechtigden nemen niet actief deel aan de besluitvorming maar laten zich vertegenwoordigen door parlementariërs die periodiek worden gekozen.

GS

Gedeputeerde Staten, het dagelijks bestuur van de provincie. Iedere gedeputeerde heeft zijn eigen taakgebied.

Kiesgerechtigde

Iemand die mag stemmen. In Nederland zijn inwoners vanaf 18 jaar met de

Nederlandse nationaliteit gerechtigd te stemmen (er bestaan enkele uitzonderingen).

Lijsttrekker

Iemand die boven aan een kandidatenlijst van een partij voor de verkiezingen staat.

Opkomst

Het aantal mensen dat heeft gestemd, vaak uitgedrukt als percentage van alle mensen die mogen stemmen.

Politieke Partij

Organisatie van mensen met gelijkgestemde ideeën en opvattingen over de inrichting van de maatschappij.

Partijprogramma

Document dat wordt gepubliceerd voorafgaand aan verkiezingen waarin een partij haar mening geeft over thema's die in de samenleving spelen.

PS

Provinciale Staten, de volksvertegenwoordiging van de provincie, bepalen het beleid en controleren de Gedeputeerde Staten.

Verkiezings-campagne

De activiteiten van een politieke partij om zo veel mogelijk stemmen te krijgen tijdens verkiezingen

Waterschap

Een overheidsorganisatie die zorgt voor het waterbeheer in een bepaald gebied. De oude benaming is Hoogheemraadschap. Sommige waterschappen gebruiken nog deze naam.

Zetel

Stoel van een statenlid in de provincie. Aan de hand van de uitslag van de verkiezingen worden de zetels verdeeld. In de lokale en landelijke politiek zijn ook zetels te verdelen.

Bron: Rijksoverheid.nl

1. Wie doet wat in de provincie?

Nederland heeft twaalf provincies. De provincie is naast de gemeente en het rijk een van de drie bestuurslagen van ons land. De provincies doen alles waar het rijk te groot voor is en de gemeente te klein. De provincie is verantwoordelijk voor onder andere de wegen, de natuur, voor uitbreiding in de bouw en toezicht op de gemeenten.

Hoe ziet de organisatie van de provincie eruit?

Provincies worden bestuurd door de Provinciale Staten, de Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning.

Wat doen de Provinciale Staten?

De Provinciale Staten stellen het beleid vast van de provincie en controleren de uitvoering die door de Gedeputeerde Staten wordt gedaan.

Wat doen de Gedeputeerde Staten?

De Gedeputeerde Staten wordt ook wel het College van Gedeputeerde Staten genoemd. Zij vormen het dagelijks bestuur van de provincie. Ze bestaan uit de Commissaris van de Koning en de gedeputeerden.

Wat is het verschil tussen de Provinciale Staten en de Gedeputeerde Staten?

Gedeputeerde Staten zijn vergelijkbaar met wethouders in een gemeente of ministers in de landelijke regering. Provinciale Staten zijn vergelijkbaar de gemeenteraad en de tweede kamer.

Hoe kan ik als burger invloed hebben op het provinciebeleid?

Burgers kunnen met problemen en ideeën terecht in de openbare vergaderingen. Via een burgerinitiatief met voldoende handtekeningen kan een onderwerp op de agenda gezet worden. Provincies kunnen een referendum houden.

Waterschappen

Er zijn 21 waterschappen in Nederland. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor het beheer van het water in Nederland. Ze zorgen er onder andere voor dat Nederland niet onder water loopt en dat de kwaliteit van het water goed is.

Bron: Rijksoverheid.nl
Prodemos.nl

Van je docent kun je een couponcode krijgen om kosteloos gebruik te maken van Blendle via de [Nieuwsservice Digitaal](#). Log in op Blendle om onderstaande opdrachten te maken. Heb je een couponcode? [Via deze pagina](#) kun je de coupon inwisselen. Zodra de coupon is ingewisseld heb je vier weken toegang tot het nieuws. Je maakt een account aan via Blendle door je emailadres in te vullen. Je hebt hier toestemming voor nodig van je ouder(s) en of verzorger(s).

Opdracht 1

- a. Kijk op de website van je provincie en zoek uit wie in jouw provincie de Commissaris van de Koning is, de voorzitter van de Provinciale Staten en zoek minimaal twee leden van de Gedeputeerde Staten.

	Naam	Partij
Commissaris van de Koning		
Voorzitter van Provinciale Staten		
Lid Gedeputeerde Staten		
Lid Gedeputeerde Staten		

- b. Zoek in Blendle op de namen die je in de tabel van opdracht 1a hebt ingevuld naar artikelen waarin deze personen genoemd worden. Noteer deze namen in de eerste kolom van onderstaande tabel. Lees de artikelen en noteer de bronvermelding in de overige kolommen.

Naam persoon	Titel artikel	Naam auteur	Datum

- c. Zoek in Blendle op de term Provinciale Staten en ga op zoek naar verschillende soorten artikelen in verschillende nieuwstitels en noteer minstens vier verschillende onderwerpen die je tegenkomt.

.....

.....

.....

.....

Opdracht 2

- a. In onderstaande tabel staan 7 stellingen. Kies twee stellingen en ga op zoek naar informatie in de nieuwstitels. Lees de artikelen, noteer de bronvermelding. Schrijf in de laatste kolom of je het eens of oneens bent met de stelling.

	Stelling	Titel artikel	Naam auteur	Datum	Eens/Oneens
1.	Er mag alleen nog binnen de bebouwde kom worden gebouwd, niet in het groen.				
2.	De provincie moet meer geld steken in het helpen van mensen die werk zoeken.				
3.	Er moet meer geld naar volkscultuur en kleinschalige amateurkunst.				
4.	De provincie moet nieuwe bedrijventerreinen verbieden.				
5.	De provincie moet geld steken in de regionale omroepen.				
6.	De ontwikkeling van nieuwe natuurgebieden mag niet ten koste gaan van landbouwgrond.				
7.	Het openbaar vervoer moet gratis worden voor ouderen op kosten van de provincie.				

- b. Zoek op <https://www.waterschappen.nl/> welk waterschap het waterbeheer doet op jouw adres. Dit kan je doen door je postcode in te typen.

.....

.....

- c. Zoek in Blendle op de naam van je waterschap en noteer minstens drie verschillende onderwerpen. Welke onderwerpen vind jij het belangrijkste? Maak hier een top 3 van .

.....

.....

.....

2. Eerste Kamer

De Eerste Kamer, ook wel Senaat genoemd, vormt samen met de Tweede Kamer de Nederlandse Staten Generaal. De leden van de Eerste Kamer komen één dag in de week bij elkaar om de wetsontwerpen die door de Tweede kamer zijn aangenomen te bespreken. De Eerste Kamer kan deze wetsontwerpen aannemen of verwerpen. Als het wetsontwerp aangenomen wordt door de Eerste Kamer wordt het een wet.

Bekijk het volgende [filmpje](https://youtu.be/epcC0975tCE) (<https://youtu.be/epcC0975tCE>) en beantwoord de vragen.

Opdracht 3

- a. Wat heeft de verkiezingen van de Provinciale Staten te maken met de Eerste Kamer?

.....

.....

- b. Wanneer worden de leden van de Eerste Kamer gekozen?

.....

.....

In een democratie is het belangrijk dat activiteiten van bestuurders openbaar zijn. Wie wil kan de vergaderingen bijwonen. Als je niet aanwezig kan zijn kan je de plenaire vergadering van de Eerste Kamer volgen op <http://www.eerstekamer.nl> bij debat gemist. Je kan het filmpje van de vergadering bekijken of de volledig uitgeschreven tekst nalezen. Ook de pers kan aanwezig zijn. Voor de pers zijn er enkele richtlijnen die je hier kan lezen.

https://www.eerstekamer.nl/id/vjicizbgwaua/document_extern/richtlijnen_voor_de_media/f=/vijmi21z5uyj.pdf

- c. Noem twee richtlijnen voor het maken van opnamen in de vergaderzaal.

.....

.....

.....

3. Functies van journalistiek

Nieuwsmedia en journalistiek zijn onmisbaar in een goed functionerende democratie. Ze informeren over de maatschappelijke onderwerpen, stellen

misstanden aan de kaak. Journalisten controleren bestuurders of ze woord houden. De journalistiek wordt wel de 4^e of 5^e macht genoemd (als aanvulling op de trias politica) en soms ook luis in de pels. Bij de Provinciale Statenverkiezingen berichten regionale kranten over onderwerpen uit jouw provincie. Sommige onderwerpen vind je ook terug in de landelijke politiek, andere onderwerpen gaan specifiek over jouw provincie. Hieronder lees je verschillende functies van de nieuwstitels.

Opdracht 4

- a. Wat wordt bedoeld met de 'Luis in de pels'?

.....
.....

- b. Is dat een positieve of een negatieve benaming? Leg uit.

.....
.....

Agenderen

Nieuwsmedia zetten onderwerpen op de politieke agenda. Bijvoorbeeld door aandacht te geven of kritische vragen te stellen over maatschappelijke ontwikkelingen.

de aandacht te brengen en discussies aan te zwengelen.

Informeren

Nieuwsmedia informeren pluriform over de maatschappij, ontwikkelingen in maatschappijen de standpunten van (politieke) partijen.

Controleren

Nieuwsmedia controleren of het bestuur, de politiek en maatschappelijke organisaties zich houden aan afspraken en uitspraken. Dit wordt ook wel de waakhondfunctie genoemd.

Commentaar op ontwikkelingen

Nieuwsmedia duiden vanuit verschillende gezichtspunten ontwikkelingen in de maatschappij en politiek en laten het nieuws zien in een bredere context.

Platform voor discussie

Nieuwsmedia bieden zowel politici als niet-politici de mogelijkheid hun standpunten onder

4. Feiten en meningen

Opdracht 5

- a. Bij welke van de eerdergenoemde functies van de journalistiek speelt de mening van de journalist een rol? Leg uit.

.....
 .....

- b. Speelt de mening van de journalist bij de andere functies nooit een rol? Motiveer je antwoord.

.....
 .....

- c. Ga in de nieuwstitels in Blendle op zoek naar opinie-artikelen waarin meningen van politieke partijen over het milieu naar voren komen. Tip: Zoek op milieu en provinciale staten.

Mening/Politiek standpunt	Naam nieuwstitel	Titel artikel	Naam auteur	Datum

- d. Zoek in Blendle op Invloed Provinciale Statenverkiezingen en Eerste Kamer. Noteer de titels (koppen) van minstens vier artikelen.

Naam nieuwstitel	Kop artikel	Naam auteur	Datum

5. Framing en nepnieuws

Misschien ben je het woord framing weleens tegengekomen. Framing is een manier om een boodschap over te brengen, door die boodschap te plaatsen in een bestaand kader. Door het gebruik van specifieke woorden of beelden bij het onderwerp is er sneller duidelijk wat er wordt bedoeld. Framing wordt gebruikt om mensen te overtuigen. Met de keuze voor bepaalde woorden of beelden beïnvloed je de beeldvorming omdat die positief of negatief kan zijn. Het maakt bijvoorbeeld uit of je iemand een vrijheidsstrijder noemt of een terrorist. En een villasubsidie klinkt anders dan hypotheekrenteaftrek.

Frames maken gebruik van de connotaties van een woord; de bijbetekenis of gevoelswaarde van een woord. Denotatie staat juist voor de directe betekenis van het woord.

Politici maken gebruik van frames omdat het nieuwe beeld makkelijk te onthouden is en je er sneller een mening over vormt. Tegenstanders worden op deze manier in de verdediging gedrukt. Frames spelen vaak in op gevoelens en emoties. Bij debatten wordt er gretig gebruik gemaakt van framing en andere taalstrategieën.

Opdracht 6

Ga in Blendle op zoek naar voorbeelden van framing en noteer bronvermelding. Tip: Zoek steeds op Provinciale Statenverkiezingen en een andere term bijvoorbeeld onderwijs, Europa, klimaat, veiligheid, koopkracht en drugsbestrijding.

Citaat met framing	Naam nieuwstittel	Titel bericht	Naam auteur	Datum

Onder nepnieuws verstaan we berichten die uit valse informatie bestaan en bedoeld zijn om te misleiden. Vaak zijn deze berichten geschreven om geld te verdienen aan het aantal kliks. Soms worden ze ook geschreven om de publieke opinie te beïnvloeden. De nepberichten maken vaak gebruik van sensationele koppen die ervoor zorgen dat de lezer erop klikt en het bericht veel wordt gedeeld. Hoe meer er op het bericht geklikt wordt, hoe vaker het op social media en in zoekmachines verschijnt.

Daarnaast bestaat er ook satirisch nieuws. Dit nieuws is niet bedoeld om te misleiden, maar is bedoeld om zaken uit het nieuws uit te vergroten of op de hak te nemen. Het is meer bedoeld om de macht uit te dagen, te ontregelen en commentaar te geven. Er wordt gebruik gemaakt van stijkenmerken zoals ironie. Voorbeelden kun je vinden op de website van [de Speld](http://deSpeld.nl).

Via deze checklist voor nepnieuws kun je kijken of je met nepnieuws te maken hebt.

www.nieuwsindeklas.nl/checklist-nepnieuws

Opdracht 7

Maak gebruik van bovenstaande checklist bij het maken van deze opdracht.

- a. Welke andere benamingen zijn er voor nepnieuws? Noem er minimaal twee en omschrijf wat het verschil is.

.....

.....

- b. Ga in nieuwstitels op zoek naar een onderwerp en verzin een kop en twee regels voor een nepnieuwsbericht.

.....

.....

- c. Ga in nieuwstitels op zoek naar een onderwerp en verzin een kop en twee regels voor een satirisch nieuwsbericht.

.....

.....

- d. Hoe helpen de journalistieke regels bij het tegengaan van nepnieuws?

.....

.....

.....

6. Maak een verkiezingskrant

De Nieuwstool.nl is een website waarmee eenvoudig een krant kan worden gemaakt. De opmaak staat al vast. De krant hoeft alleen nog maar gevuld te worden met nieuwsartikelen en foto's of video's. Je kunt de krant maken met de hele klas of in een groepje. Als je klaar bent kun je de krant verspreiden (op papier of digitaal) onder ouders en kiezers in jouw gemeente.

Opdracht 8

- In verkiezingstijd doen politieke partijen beloften aan de kiezer hoe zij beleid zullen gaan voeren als zij gekozen worden. Meestal zijn het geen harde beloften maar noemen ze het onze inzet, ons uitgangspunt of geven ze aan dat ze staan voor een bepaald standpunt. Deze beloften komen voort uit de visie die de partij heeft. Ga op zoek in nieuwsmedia naar standpunten van politieke partijen uit jouw provincie. Gebruik een regionaal dagblad uit jouw regio.

Standpunt	Naam nieuwstitel	Titel bericht	Naam auteur	Datum

- Ga naar [de.nieuwstool](http://de.nieuwstool.nl) (www.nieuwstool.nl) en maak zelf of met een groepje een verkiezingskrant. Schrijf artikelen waarin jullie je mening geven over provinciale thema's. Kies een paar speerpunten waar je de nadruk op wilt leggen. Kies niet te veel verschillende thema's. Maak slogans en pakkende koppen om je boodschap duidelijk te maken. En vergeet geen foto's te plaatsen bij de artikelen.

Verwerk in je krant ook een of twee nepnieuws berichten. Zorg dat ze niet al teveel opvallen. Maak hierbij gebruik van www.nieuwsindeklas.nl/checklist-nepnieuws